

Економіка воєнного часу

УДК 336.5:355.02(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18472375>

**Система фінансового забезпечення Збройних Сил України в умовах
воєнного стану: структура, механізми, трансформації**

Бондаренко Світлана Анатоліївна,

доктор економічних наук, професор,

Національний університет оборони України,

м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-1687-1172>

Науменко Микола Васильович,

підполковник, начальником фінансово-економічної служби

Штурмових військ Збройних Сил України

слухач кафедри економіки та фінансового забезпечення

Національного університету оборони України

м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0009-0003-3351-0509>

Прийнято: 11.01.2026 | Опубліковано: 30.01.2026

Анотація: *Стаття присвячена системному аналізу фінансового забезпечення Збройних Сил України в умовах воєнного стану. Актуальність дослідження зумовлена безпрецедентним зростанням оборонних видатків України, які у 2024 році досягли 34% ВВП – найвищого показника серед усіх країн світу, та необхідністю наукового осмислення трансформаційних процесів у сфері оборонних фінансів.*

Метою дослідження є комплексний аналіз структури та джерел фінансування ЗСУ, виявлення структурних диспропорцій у розподілі

оборонних видатків, характеристика механізмів доведення коштів до кінцевого отримувача та обґрунтування напрямів трансформації системи фінансового забезпечення для її адаптації до умов затяжного воєнного конфлікту високої інтенсивності.

Методологічну основу дослідження становить комплексний підхід, що інтегрує концепції фіскальної стійкості, оборонної економіки та інституційної трансформації. Застосовано методи системного аналізу, порівняння, статистичного аналізу динамічних рядів та графічної візуалізації даних. Інформаційною базою слугували дані Міністерства оборони України, Міністерства фінансів України, Стокгольмського інституту досліджень світу (SIPRI), Кільського інституту світової економіки, нормативно-правові акти України та офіційні документи НАТО.

Результати дослідження засвідчили формування унікальної багатоканальної моделі фінансування оборони, що інтегрує державний бюджет (2,23 трлн грн у 2025 році), міжнародну військову та фінансову допомогу (близько 41,6 млрд євро щорічно), субвенції місцевих бюджетів та волонтерські надходження (близько 93 млрд грн за три роки війни). Виявлено структурну диспропорцію у видатках Міністерства оборони: співвідношення витрат на персонал та озброєння становить 74:23, що суттєво відрізняється від рекомендованого НАТО орієнтиру 50:30. Ідентифіковано системні проблеми доведення коштів до кінцевого отримувача, зокрема відсутність індексації мінімального грошового забезпечення з лютого 2023 року та затримки виплат через бюрократичні процедури.

Обґрунтовано модель трансформації системи фінансового забезпечення ЗСУ, що передбачає взаємодію стратегічного (імплементація стандартів НАТО, довгострокове планування), операційного (цифровізація, програмне бюджетування) та тактичного (своєчасне доведення коштів) рівнів. Проаналізовано прогрес України в імплементації стандартів НАТО,

зокрема впровадження планування на основі спроможностей, створення Єдиного каталогу спроможностей та участь у Процесі планування та оцінки сил (ППОС). Досліджено розвиток вітчизняного оборонно-промислового комплексу та механізми міжнародної оборонної кооперації.

Наукова новизна полягає в обґрунтуванні концепції багатоканальної моделі фінансування оборони як специфічної інституційної відповіді на умови затяжного конфлікту високої інтенсивності, систематизації взаємодії каналів фінансування та виявленні їх комплементарного характеру.

Практичне значення результатів дослідження полягає у можливості їх використання при формуванні державної політики у сфері оборонних фінансів, удосконаленні нормативно-правового регулювання та оптимізації бюджетного процесу у сфері національної безпеки і оборони.

Ключові слова: фінансове забезпечення, Збройні Сили України, оборонний бюджет, воєнний стан, багатоканальна модель фінансування, грошове забезпечення військовослужбовців, оборонні закупівлі, стандарти НАТО.

The Financial Support System of the Armed Forces of Ukraine under Martial Law: Structure, Mechanisms, and Transformations

Svitlana Bondarenko,

Doctor of Economic Sciences, Professor, National Defence University of Ukraine,
Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-1687-1172>

Mykola Naumenko,

Lieutenant Colonel, Head of Financial and Economic Service of the Assault
Troops of the Armed Forces of Ukraine, Master's Student at the Department of
Economics and Financial Support, National Defence University of Ukraine, Kyiv,
Ukraine, <https://orcid.org/0009-0003-3351-0509>

Abstract: *The article is devoted to a systematic analysis of the financial support system of the Armed Forces of Ukraine under martial law conditions. The relevance of the study is determined by the unprecedented growth of Ukraine's defense expenditures, which in 2024 reached 34% of GDP – the highest indicator among all countries in the world – and the necessity for scientific comprehension of transformational processes in the sphere of defense finances.*

The purpose of the study is a comprehensive analysis of the structure and sources of financing of the Armed Forces of Ukraine, identification of structural imbalances in the distribution of defense expenditures, characterization of mechanisms for delivering funds to the end recipient, and substantiation of directions for transforming the financial support system to adapt it to the conditions of a prolonged high-intensity military conflict.

The methodological basis of the study is an integrated approach that combines concepts of fiscal sustainability, defense economics, and institutional transformation. Methods of systematic analysis, comparison, statistical analysis of dynamic series, and graphical data visualization were applied. The information base consisted of data from the Ministry of Defense of Ukraine, the Ministry of Finance of Ukraine, the Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI), the Kiel Institute for the World Economy, regulatory legal acts of Ukraine, and official NATO documents.

The results of the study demonstrated the formation of a unique multi-channel defense financing model that integrates the state budget (UAH 2,23 trillion in 2025), international military and financial assistance (approximately EUR 41,6 billion annually), subventions from local budgets, and volunteer contributions (approximately UAH 93 billion over three years of war). A structural imbalance in the Ministry of Defense expenditures was identified: the ratio of personnel to armaments spending is 74:23, which significantly differs from the NATO recommended benchmark of 50:30. Systemic problems in delivering funds to the end

recipient were identified, including the lack of indexation of minimum monetary allowance since February 2023 and payment delays due to bureaucratic procedures.

A transformation model for the financial support system of the Armed Forces of Ukraine was substantiated, providing for interaction at strategic (implementation of NATO standards, long-term planning), operational (digitalization, program-based budgeting), and tactical (timely delivery of funds) levels. Ukraine's progress in implementing NATO standards was analyzed, including the introduction of capability-based planning, creation of the Unified Capability Catalog, and participation in the Planning and Review Process (PARP). The development of the domestic defense industrial complex and mechanisms of international defense cooperation were examined.

The scientific novelty lies in substantiating the concept of a multi-channel defense financing model as a specific institutional response to the conditions of a prolonged high-intensity conflict, systematizing the interaction of financing channels, and identifying their complementary nature. This study represents the first comprehensive scholarly analysis of Ukraine's defense financing system that integrates all components — from funding sources to personnel compensation and arms procurement — within a unified analytical framework adapted to wartime conditions.

The practical significance of the research results lies in the possibility of their use in formulating state policy in the sphere of defense finances, improving regulatory legal framework, and optimizing the budget process in the sphere of national security and defense.

Keywords: *financial support, Armed Forces of Ukraine, defense budget, martial law, multi-channel financing model, military personnel monetary allowance, defense procurement, NATO standards.*

Постановка проблеми. Повномасштабна збройна агресія Російської

Федерації зумовила безпрецедентну трансформацію системи фінансового забезпечення Збройних Сил України (далі – ЗСУ). За даними Стокгольмського інституту досліджень світу (Stockholm International Peace Research Institute, SIPRI), у 2024 році військові видатки України досягли 34% ВВП – найвищого показника серед усіх країн світу [1]. Державний бюджет на 2025 рік передбачає 2,23 трлн грн на оборону, що становить 56,6% загальних видатків (3,94 трлн грн), при плановому дефіциті 1,64 трлн грн [2; 3]. Водночас система характеризується структурними диспропорціями: за даними Міністерства оборони України видатки на утримання особового складу (грошове забезпечення, харчування, речове забезпечення) становлять понад 74% бюджету відомства, тоді як на закупівлю, модернізацію та ремонт озброєння і військової техніки дається близько 23% [4]. Мінімальне грошове забезпечення військовослужбовців (20 130 грн) залишається незмінним з лютого 2023 року, що нижче за середню заробітну плату в країні, яка в III кварталі 2024 року становила 21 946 грн [5; 6]. Зазначені додаткові якості актуалізують потребу в системному аналізі структури, механізмів функціонування та напрямів трансформації фінансового забезпечення ЗСУ в умовах воєнного стану. У зв'язку з цим ключовим дослідницьким питанням є: яким чином багатоканальна модель фінансового забезпечення ЗСУ формується та функціонує в умовах затяжного високоінтенсивного конфлікту, які структурні диспропорції їй властиві та які напрями трансформації є пріоритетними для підвищення її ефективності?

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика фінансового забезпечення збройних сил в умовах військових конфліктів досліджується як вітчизняними, так і зарубіжними науками. Питання логістичного та фінансового регулювання оборонно-промислового комплексу в системі забезпечення військ розглядали Д. Лісовенко, Н. Бурдейна, О. Федченко, С. Нікул, В. Головань [7]. Порівняльний аналіз сучасних стратегій фінансового

та продовольчого забезпечення військових підрозділів країни ЗСУ та членів НАТО здійснили О. Семененко, Н. Ільїна, Р. Войцеховський, В. Кострач, С. Столінець [8].

Трансформацію бюджетної системи України в умовах надзвичайних викликів та загроз проаналізували С. Гасанов, О. Іващенко, С. Бартош, К. Клименко, Н. Ухналь, виявивши суттєвий вплив повномасштабних бойових дій на структуру доходів і видатків бюджету, зростання бюджетного дефіциту та державного боргу [9]. Можливості застосування скандинавських підходів до забезпечення прозорості оборонного бюджету в Україні дослідили Ю. Петленко, Г. Харламова, В. Р. Гедрайтіс, А. Ставицький, Е. Ульвідієне [10]. Функціонування місцевих бюджетів в умовах воєнного стану, стратегії адаптації та роль партиципаторного бюджетування висвітлили М. Ходан, І. Буртняк [11].

Управління публічними фінансами в умовах воєнного стану досліджували О. Гордей, М. Рябокінь, Ю. Котух, О. Новицька, Н. Козій, О. Кучма, обґрунтовуючи вплив повномасштабного вторгнення на бюджетний процес [12]. Фінансово-бюджетне забезпечення соціального захисту населення України в умовах воєнного стану проаналізували І. Чугунов, В. Макогон, М. Тітарчук, Н. Савченко, Н. Гусаревич, І. Адаменко [13]. Соціальні імперативи державних фінансів, воєнну адаптацію та засади повоєнного відновлення висвітлили Н. Петруха, С. Петруха, Н. Алексеєнко, О. Кушнерук, А. Мазур [14].

Питання субвенцій місцевих бюджетів на оборону досліджував М. В. Науменко [15].

Водночас наявні дослідження переважно зосереджені на окремих аспектах – бюджетній політиці, соціальному захисті, місцевих бюджетах. Комплексний аналіз системи фінансового забезпечення ЗСУ, що охоплює всі її складові у взаємозв'язку – від джерел фінансування до грошового

забезпечення особового складу та закупівель озброєння, – залишається недостатньо висвітленим. Це зумовлює актуальність даного дослідження.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз наукових публікацій засвідчує, що дослідники переважно зосереджуються на окремих складових фінансового забезпечення оборони: бюджетної політики в умовах військового стану [9], соціального захисту військовослужбовців [13; 14], функціонування місцевих бюджетів та партиципаторного бюджетування [11; 15], прозорості оборонних видатків [10], логістичному забезпеченні військ [7; 8]. Водночас поза увагою залишається низка суттєвих аспектів.

Недостатньо досліджено взаємозв'язок між різними джерелами фінансування ЗСУ (державний бюджет, міжнародна військова та фінансова допомога, субвенції місцевих бюджетів, волонтерські внески) та їх сукупний вплив на бойову спроможність. Потребують поглибленого аналізу структурної диспропорції між видатками на утримання особового складу та фінансування закупівлі, модернізацію й ремонт озброєння і військової техніки. Залишаються малодослідженими механізми адаптації систем фінансового забезпечення до умов затяжного воєнного конфлікту високої інтенсивності, що характеризується безпрецедентними обсягами витрат та невизначеністю щодо тривалості. Практичні проблеми доведення коштів до кінцевого отримувача (військовослужбовця та підрозділу) також не отримали належного наукового висвітлення. Відсутність комплексного підходу до аналізу системи фінансового забезпечення ЗСУ, що інтегрував би всі зазначені аспекти, ускладнює формування науково обґрунтованих рекомендацій щодо підвищення її ефективності в умовах воєнного стану.

Метою дослідження є комплексний аналіз структури та джерел фінансування ЗСУ, виявлення структурних диспропорцій у розподілі оборонних видатків, характеристика механізмів доведення коштів до кінцевого отримувача та обґрунтування напрямів трансформації системи

фінансового забезпечення для її адаптації до умов затяжного воєнного конфлікту високої інтенсивності.

Виклад основного матеріалу дослідження.

1. Структура та джерела фінансового забезпечення ЗСУ в умовах воєнного стану

Повномасштабна збройна агресія Російської Федерації радикально трансформувала систему фінансового забезпечення ЗСУ. Довоєнна модель бюджетного фінансування оборони, яка передбачала видатки на рівнях 3-5% ВВП, виявилася неадекватною умовам конфлікту високої інтенсивності та поступилася місцем багатоканальної системи, яка компенсує державні, міжнародні та приватні джерела фінансування.

Динаміку видатків Державного бюджету на національну безпеку та оборону у 2022-2025 роках представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Видатки Державного бюджету України на національну безпеку та оборону у 2022-2025 роках

Показник	2022	2023	2024 (план)	2025 (план)
Видатки на безпеку та оборону, трлн грн	1,537	2,65	1,69	2,23
Частка від ВВП, %	32,5	40,5	21,6*	26,3
Частка від загальних видатків бюджету, %	56,8	66,3	50,5	56,6
Темп зростання до попереднього року, %	—	172,4	63,8**	131,9

* За даними SIPRI, фактичні військові видатки України у 2024 році склали 34% ВВП [1]. ** План до факту попереднього року. Джерело: складено автором за даними [1], [2], [3], [16], [17].

Дані таблиці 1 засвідчують безпрецедентне зростання оборонних видатків за перший рік повномасштабної війни. Фактичні видатки 2022 року склали 1,537 трлн грн, що у 4,8 рази перевищило початковий план (323 млрд грн) та склало 32,5% ВВП [16]. Наступний рік продемонстрував подальше зростання: видатки сягнули 2,65 трлн грн, або 40,5% ВВП, що в 1,7 рази більше за показник 2022 року [17]. У бюджеті на 2024 рік на оборону та безпеку заплановано 1,69 трлн грн (21,6% ВВП), однак за оцінками SIPRI, фактичні

військові видатки України склали 34% ВВП – найвищий показник серед усіх країн світу [1]. На 2025 рік оборонні видатки заплановано в обсязі 2,23 трлн грн, що становить 26,3% прогнозного ВВП [2, 3].

Структуру видатків Міністерства оборони України за економічною класифікацією у 2024 році зображено на рисунку 1.

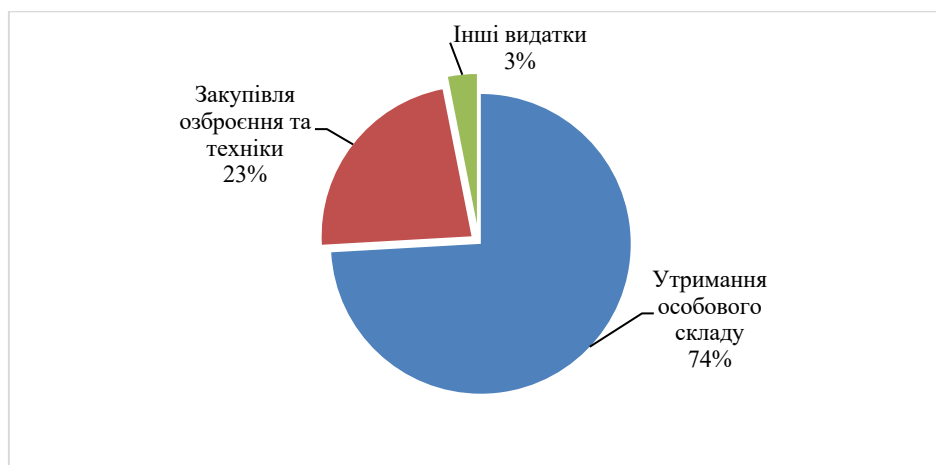

Рис. 1. Структура видатків Міністерства оборони України у 2024 році, %

Джерело: складено автором за даними Міністерства оборони [4]

Як видно з рисунка 1, у структурі видатків Міністерства оборони домінують витрати на утримання особового складу, які становлять 74,1% (862,6 млрд грн із загальних 1,164 трлн грн). На закупівлю та модернізацію озброєння і військової техніки витрачається близько 23% (265,4 млрд грн), решта – на інші потреби [4]. Така структура показує специфіку затяжного конфлікту з масовою мобілізацією, де витрати на грошове забезпечення сотень тисяч військовослужбовців суттєво випереджають капітальні видатки.

Іншим за обсягом джерелом фінансування ЗСУ є міжнародна військова та фінансова допомога. За даними Кільського інституту світової економіки, середній обсяг щорічних асигнів з боку західних донорів у 2022-2024 роках становив близько 41,6 млрд євро [18]. До кінця серпня 2025 року загальна підтримка з боку «Team Europe» (Європейський Союз та держави-члени) досягла приблизно 177,5 млрд євро, включаючи макрофінансову допомогу,

фінансування через Ukraine Facility, гуманітарну допомогу та військову підтримку через Європейський фонд світу [19].

Аналіз таблиці 2 свідчить про домінування Сполучених Штатів Америки як найбільшого двостороннього донора в абсолютних показниках.

Таблиця 2

**Міжнародна допомога Україні за типами та основними донорами,
млрд євро (станом на кінець 2024 р.)**

Донор / Група донорів	Військова допомога	Фінансова допомога	Гуманітарна допомога	Всього
США	~55	~30	~3	~88
ЄС (інституції)	~12	~77	~3	~92
Німеччина (двостороння)	~10	~3	~2	~15
Велика Британія	~9	~2	~1	~12
Країни Північної Європи*	~11	~5	~2	~18
Інші донори	~15	~8	~4	~27
Разом (орієнтовно)	~112	~125	~15	~252

* Данія, Фінляндія, Швеція, Норвегія.

Примітка: дані є орієнтовними через різницю в методологіях обліку.

Джерело: складено автором за даними Kiel Institute Ukraine Support Tracker [18], [19], [20].

Водночас у відносному вимірі (частка ВВП країни-донора) лідирують країни Балтії та Скандинавії [18]. Важливою тенденцією 2024 року стало зростання частки військової допомоги, що закуповується в оборонній промисловості (66% проти 27% у 2022 році), на противагу передачі зі складських запасів [20]. Запровадження механізму використання доходів від заморожених російських активів та кредитів G7 на суму до 45 млрд євро створило додаткові можливості для стабілізації фінансування у довгостроковій перспективі [18].

Окремим каналом фінансування ЗСУ виступають субвенції з місцевих бюджетів. У 2023 році територіальні громади добровільно перерахували на потреби оборони понад 16 млрд грн [21]. Цей механізм реалізується через субвенцію з місцевого бюджету державного бюджету «на перерахунок коштів

в умовах воєнного стану... з виділенням відсічі збройної агресії Російської Федерації» відповідно до пункту 22-2 Бюджетного кодексу України [22]. З 2024 року структуру міжбюджетних відносин було реформовано: 100% надходження так званого «військового ПДФО» (орієнтовно 65 млрд грн) було централізовано до Державного бюджету для цільового фінансування оборони [23]. Після скорочення власної фінансової бази громади продовжують підтримувати конкретні військові підрозділи, оперативно реагуючи на нагальні потреби, які не покриваються централізованим забезпеченням.

Вагомим позабюджетним джерелом залишається волонтерське фінансування. За даними аналітичного сервісу Opendatabot, у 2024 році три найбільші благодійні організації – платформа United24, фонд «Повернись живим» та Благодійний фонд Сергія Притули – накопичили 24,1 млрд грн прибутку, що на 28% більше за показник 2023 року [24]. Динаміку волонтерських зборів наведено в таблиці 3.

Таблиця 3

Обсяги волонтерського фінансування ЗСУ через найбільші благодійні організації, млрд грн

Благодійна організація	2022	2023	2024	Всього за 3 роки	Частка 2024, %
United24	33,8*	18,7	17,5	70,0	73
Фонд «Повернись живим»	6,5	4,1	4,4	15,0	18
Фонд Сергія Притули	4,0	2,4	2,1	8,5	9
Разом	44,3	25,2	24,0	93,5	100

* Включаючи кошти, що надходили на спецрахунок НБУ до травня 2022 р.

Примітка: 92% коштів United24 спрямовуються безпосередньо на потреби Сил оборони

Джерело: складено автором за даними Opendatabot [24]

Дані таблиці 3 демонструють стійке зростання обсягів приватної благодійності. За три роки повномасштабної війни зазначені фонди в цілому зібрали близько 93 млрд грн [24]. Лідером є державна платформа United24 (70 млрд грн за три роки), 92% витрат на які спрямовуються на потреби Сил

оборони [24]. Волонтерські організації грають унікальну роль у системі забезпечення, оперативно закриваючи потреби у високотехнологічному забезпеченні (тепловізори, безпілотники, засоби зв'язку та РЕБ), яке не завжди оперативно постачається централізованими каналами.

Основні джерела фінансового забезпечення ЗСУ у 2024 році – рис. 2.

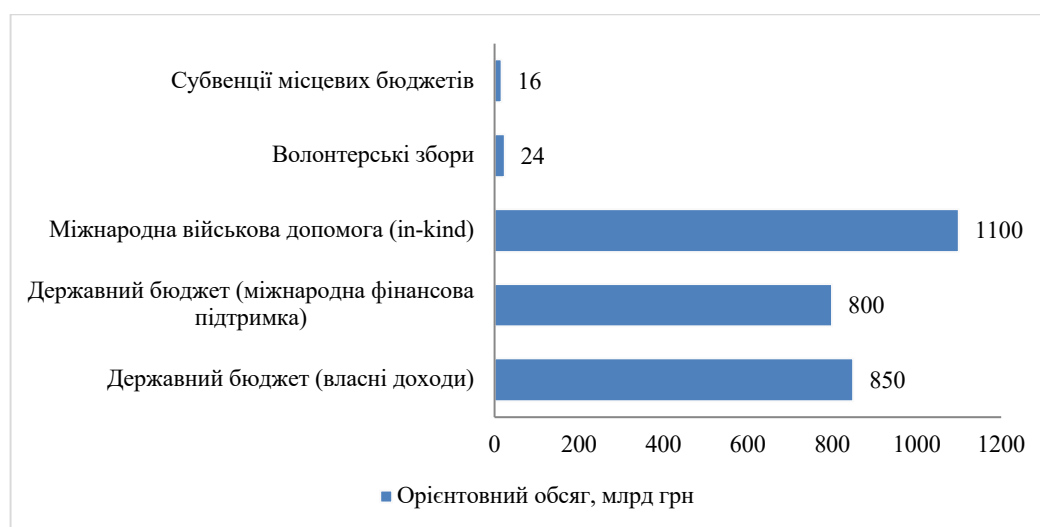

Рис. 2. Структура джерел фінансового забезпечення ЗСУ у 2024 році

Примітка: дані є орієнтовними оцінками, оскільки точний розподіл не публікується.

Джерело: оцінки авторів на основі [1]-[4], [18], [21], [24].

Рисунок 2 ілюструє комплементарний характер різних каналів фінансування. Державний бюджет залишається основою системи, що забезпечує регулярні виплати грошового забезпечення та базові закупівлі. Міжнародна допомога компенсує дефіцит власних ресурсів та забезпечує доступ до сучасних систем озброєння. Волонтерський сектор виконує функцію «швидкого реагування», виявляючи тактичні потреби підрозділів. Субвенції місцевих бюджетів посилюють зв'язок між громадами та конкретними військовими частинами. Така багатоканальна модель, за певної фрагментованості, забезпечує гнучкість та стійкість системи фінансування в умовах невизначеності затяжного конфлікту.

2. Механізми розподілу та доведення коштів у системі фінансового забезпечення ЗСУ

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Бюджетний процес у сфері оборони України регулюється Бюджетним кодексом України з урахуванням особливостей, встановлених на період дії воєнного стану. Міністр оборони України виступає головним розпорядником бюджетних коштів, який організовує планування та фінансування на рівні всієї оборонної системи [25]. Розпорядники другого та третього рівнів здійснюють безпосереднє використання коштів, отримуючи асигнування згідно з розподілом головного розпорядника на конкретні потреби військових частин [25]. Структуру розподілу бюджетних коштів у сфері оборони представлено на рисунку 3.

СХЕМА РОЗПОДІЛУ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ У СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗСУ					
	ДЖЕРЕЛО ФІНАНСУВАННЯ				
	ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНИ				
	I РІВЕНЬ — ГОЛОВНИЙ РОЗПОРЯДНИК БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ				
	МІНІСТР ОБОРОНИ УКРАЇНИ				
	Фінансовий орган: Департамент фінансів Міністерства оборони України				
II РІВЕНЬ — РОЗПОРЯДНИКИ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ НИЖЧОГО РІВНЯ (ДРУГОГО СТУПЕНЯ)					
Начальник Генерального штабу ЗСУ	Командувач Сухопутних військ ЗСУ	Командувач Повітряних Сил ЗСУ	Командувач Військово-Морських Сил ЗСУ	Командувач Сил підтримки ЗСУ	
Фінансово-економічне управління ГШ ЗСУ	ЦФЕУ Командування СВ	ФЕУ Командування ПС	ФЕУ Командування ВМС	ФЕУ Командування СП	
III РІВЕНЬ — РОЗПОРЯДНИКИ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ ТРЕТЬОГО СТУПЕНЯ					
Командири бригад	Командири полків	Командири батальйонів (окремих)	Начальники військових навчальних закладів	Начальники військових госпіталів	Начальники установ та організацій ЗСУ
Фінансова служба військової частини	Фінансова служба військової частини	Фінансова служба військової частини	Фінансова служба військової частини	Фінансова служба військової частини	Фінансова служба військової частини
ОДЕРЖУВАЧІ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ (військові частини без статусу розпорядника)					
Підрозділи бригад та полків	Окремі роти, батареї	Підрозділи забезпечення	Медичні пункти	Навчальні центри	Ремонтні підрозділи
ФУНКЦІЇ РОЗПОРЯДНИКІВ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ ЗА РІВНЯМИ					
№	Рівень	Посадова особа	Основні функції	Фінансовий орган	Повноваження
1	I рівень	Міністр оборони України	Затвердження кошторису МОУ, розподіл асигнувань між розпорядниками II рівня	Департамент фінансів МОУ	Головний розпорядник коштів
2	II рівень	Командувачі видів ЗС, оперативних командувань	Розподіл коштів між підпорядкованими частинами, контроль використання	ФЕУ видів, родів військ (сил) ЗСУ	Затвердження кошторисів підпорядкованих частин
3	III рівень	Командири бригад, полків, начальники закладів	Безпосереднє використання коштів на потреби частини	Фінансова служба військової частини	Ведення фінансового господарства
ПРИМІТКИ					
1. Розпорядники бюджетних коштів — це посадові особи, а не організаційні структури.					
2. Розпорядники коштів реалізують свої функції через відповідні фінансові органи (служби).					
3. Кожен рівень розпорядників підзвітний вищому рівню та контролюється ним.					
4. Фінансове забезпечення включає: планування, витребування асигнувань, отримання, зберігання та цільове використання коштів.					
5. Командир військової частини несе персональну відповідальність за стан фінансового господарства.					

Рис. 3. Схема розподілу бюджетних коштів у системі фінансового забезпечення ЗСУ

Джерело: Бюджетний кодекс України; Наказ МОУ № 590 від 12.11.2010 р.; Наказ МОУ № 104 від 22.04.2021 р. (зміни в НМУО №280 від 22.05.2017).

Рисунок 3 ілюструє ієрархічну систему доведення коштів від Державного бюджету до кінцевого отримувача. Казначейське обслуговування здійснюється Державною казначейською службою України, яка виконує функції контролю за дотриманням бюджетного законодавства, попереднього контролю документів, реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань [26]. В умовах воєнного стану процедури казначейського обслуговування було спрощено постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2022 № 381, що передбачає можливість подання сканованих копій документів з кваліфікованим електронним підписом та незастосування окремих вимог щодо перевірки інформації [27].

Грошове забезпечення військовослужбовців є ключовим напрямом видатків Міністерства оборони, на який у 2024 році спрямовано 74,1% бюджету відомства [4]. Правова основа виплат визначається Законом України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» та Порядком виплати грошового забезпечення, затвердженим наказом Міністерства оборони України від 07.06.2018 № 260 [28]. Структуру грошового забезпечення військовослужбовців наведено в таблиці 4.

Таблиця 4

Структура грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ

№	Складова грошового забезпечення	Розмір/діапазон	Періодичність	Правова підстава / Примітка
I. ОСНОВНІ ВИПЛАТИ (базова частина)				
1	Посадовий оклад	2 470 – 10 150 грн	Щомісяця	Залежить від посади, визначається штатним розписом
2	Оклад за військовим званням	530 – 1 760 грн	Щомісяця	Від солдата до генерала, ПКМ №704
II. НАДБАВКИ				
3	За вислугу років	5% – 50% від посадового окладу	Щомісяця	Від 1 до 25+ років: 25%, 30%, 35%... до 50%
4	За особливі проходження умови служби	до 100% від ПО+ОЗВ+НВР	Щомісяця	Десантні, спецпідрозділи, розвідка тощо
5	За роботу з таємними документами	10% – 20% окладу	Щомісяця	Залежно від ступеня секретності
6	За науковий ступінь та за вчене звання	5% – 10% окладу	Щомісяця	Д.ф. – 5%, д.н. – 10%

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

7	За знання іноземної мови	10% – 25% окладу	Щомісяця	Одна мова – 10%, дві+ – до 25%
8	За почесні звання	10% – 15% окладу	Щомісяця	Заслужений, Народний тощо
9	За класну кваліфікацію	3% – 9% окладу	Щомісяця	3 клас – 5%, 2 клас – 10%, 1 клас – 20%, Майстер – 30%
III. ПРЕМІЇ ТА ВИНАГОРОДИ				
10	Премія за сумлінне виконання обов'язків	до 390 - 650% від посадового окладу	Щомісяця	За рішенням командира
11	Винагорода за знищення техніки ворога	12 180 – 243 600 грн	Одноразово	Танк, літак, гелікоптер, РСЗВ тощо
12	За на період дії воєнного стану	30 000 - 100 000 грн	Щомісяця	Безпосередня участь у бойових діях
IV. ДОДАТКОВІ ВИПЛАТИ				
13	Матеріальна допомога на оздоровлення	1 раз в розмірі місячного грошового забезпечення	Раз на рік	До щорічної відпустки
14	Допомога на вирішення соціально-побутових питань	1 раз в розмірі місячного грошового забезпечення	Раз на рік	За рішенням командира
15	Підйомна допомога при переміщенні	в розмірі місячного грошового забезпечення	небільше 2 разів в рік	При переведенні до іншого гарнізону
16	Виплата на відрядження	добові + проїзд	За фактом	Згідно з наказом про відрядження
V. КОМПЕНСАЦІЇ				
17	Компенсація за піднайом житла	2 280 - 4 560 грн/міс	Щомісяця	За відсутності службового житла
18	Компенсація за речове забезпечення	грошовий еквівалент	При звільненні	При неவிдачі речового майна
19	Компенсація за невикористані відпустки	в розмірі місячного грошового забезпечення	При звільненні	За кожні 30 днів невикористаних відпусток
VI. ВИПЛАТИ ПРИ ЗВІЛЬНЕННІ / ПОРАНЕННІ / ЗАГИБЕЛІ				
20	Одноразова грошова допомога при звільненні	50% окладу × роки	Одноразово	При звільненні за вислугою років
21	Виплата при пораненні (легке)	10 598 - 63 588 грн	Одноразово	Залежно від ступеня тяжкості
22	Виплата при встановленні інвалідності	757 000 – 1 211 200 грн	Одноразово	I група – 1,211 млн, II – 908 тис., III – 757 тис.
23	Виплата сім'ї загиблого	15 000 000 грн	Одноразово	Одноразова грошова допомога

Примітка: відповідно до Закону України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей".

Джерело: складено авторами за даними [5], [28], [29].

Як видно з таблиці 4, грошове забезпечення складається з основних та додаткових видів виплат. Мінімальний розмір грошового забезпечення у 2024 році становить 20 130 грн, що залишається незмінним з лютого 2023 року [5]. На період воєнного стану запроваджено систему додаткових винагород

відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 № 168 [29]. Проблеми доведення коштів включають затримки через відсутність коштів у бюджеті, неналежно сформовані запити військовими частинами, а також необхідність додаткового часу для узгодження виплат за участь у бойових діях [30]. Окремою проблемою є відсутність індексації посадових окладів з 2018 року відповідно до прожиткового мінімуму, що призвело до накопичення заборгованості [31].

Фінансування закупівель озброєння та військової техніки здійснюється відповідно до Закону України «Про оборонні закупівлі» від 17.07.2020 № 808-IX та постанови Кабінету Міністрів України від 11.11.2022 № 1275 «Деякі питання здійснення оборонних закупівель на період дії воєнного стану» [32]. Процедури оборонних закупівель представлено в таблиці 5.

Таблиця 5

Процедури оборонних закупівель в Україні на період воєнного стану

Процедура	Порогові значення	Prozorro	Предмет закупівлі	Примітка
Прямий договір	До 200 тис. грн (товари/послуги) До 1,5 млн грн (роботи)	Ні	Загальні потреби оборони	Звіт про договір — протягом 10 робочих днів з дня укладення
Спрощена закупівля	Від 200 тис. грн (товари/послуги) Від 1,5 млн грн (роботи)	Так	Загальні потреби оборони	Строк подання пропозицій — не менше 6 робочих днів
Відкриті торги з особливостями	Від 200 тис. грн (товари/послуги) Від 1,5 млн грн (роботи)	Так	Загальні потреби оборони	Повна конкурентна процедура згідно з Особливостями №1178
Запит пропозицій через електронний каталог	Від 200 тис. грн (товари/послуги) Від 1,5 млн грн (роботи)	Так	Типові товари з каталогу	Відповідно до Порядку №822 від 14.09.2020
Рамкова угода	Без обмежень	Так	Типові закупівлі великих обсягів	Тільки для ДП «Агенція закупівель у сфері оборони» та Держспецзв'язку
Прямий договір (держтаємниця)	Без обмежень	Ні	Товари, роботи, послуги, що становлять державну таємницю	Без конкурентних процедур, без звітування в Prozorro

Прямий договір (озброєння)	Без обмежень	Ні	Озброєння, військова та спеціальна техніка, боєприпаси, їх складові	Без конкурентних процедур; потрібна комерційна пропозиція виконавця
Прямий договір (нагальна потреба)	Без обмежень	Ні	За запитом ЗСУ, інших силових структур	Документальне обґрунтування нагальності; звіт — 10 робочих днів
Прямий договір (невідбулася закупівля)	Без обмежень	Ні	Предмет скасованої закупівлі	Якщо спрощена закупівля не відбулася через відсутність пропозицій

Умовні позначення:

Зелений	Прямий договір до порогових значень
Блакитний	Конкурентні процедури через Prozorro
Жовтий	Спеціальні процедури (каталог, рамкова угода)
Оранжевий	Неконкурентні процедури (винятки)

Нормативна база: Закон України «Про оборонні закупівлі» від 17.07.2020 № 808-IX (зі змінами). Постанова КМУ від 11.11.2022 № 1275 «Про затвердження особливостей здійснення оборонних закупівель на період дії воєнного стану». Постанова КМУ від 12.10.2022 № 1178 «Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель...» (відкриті торги з особливостями). Постанова КМУ від 14.09.2020 № 822 «Про затвердження Порядку формування та використання електронного каталогу»

Джерело: складено авторами на основі чинного законодавства України (станом на 2024-2025 рр.)

Дані таблиці 5 засвідчують диференціацію процедур залежно від вартості та предмета закупівлі. Для закупівель до 200 тис. грн (товари/послуги) або 1,5 млн грн (роботи) застосування електронної системи Prozorro не вимагається [33]. Закупівлі, що становлять державну таємницю, а також озброєння, військової та спеціальної техніки здійснюються без конкурентних процедур [33]. ДП «Агенція закупівель у сфері оборони» Міністерства оборони та Департамент забезпечення Держспецзв'язку мають право на закупівлі через рамкові угоди [34].

Аналіз структури видатків виявляє суттєву диспропорцію між витратами на утримання особового складу та модернізацію озброєння. Порівняння структури видатків наведено на рисунку 4.

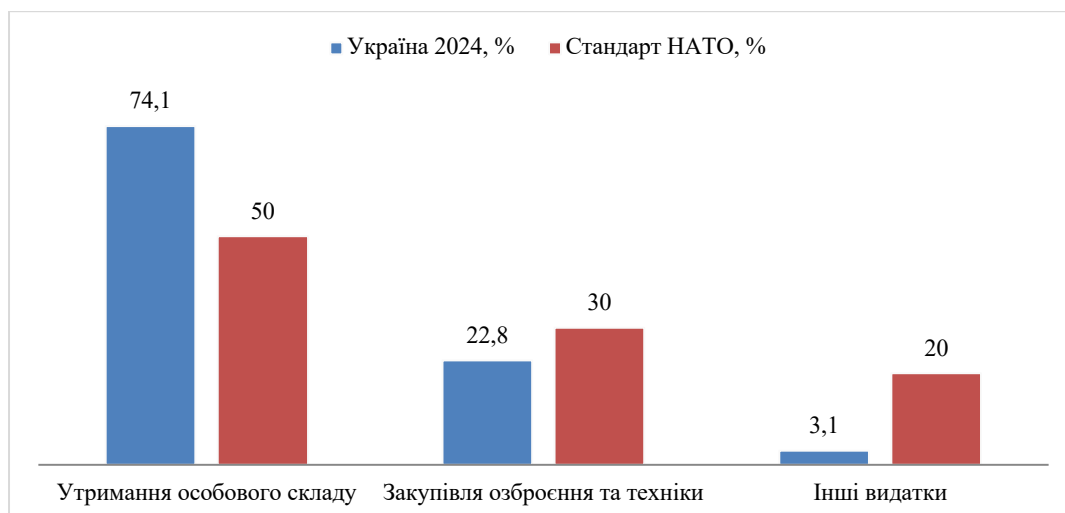

Рис. 4. Структурні диспропорції у видатках Міністерства оборони України, 2024 рік

Примітка: стандарт НАТО є орієнтовним і варіюється між країнами-членами

Джерело: складено автором за даними [4], [8]

Рисунок 4 демонструє, що співвідношення видатків на персонал до видатків на озброєння становить приблизно 3:1 (74% проти 23%). Така структура відрізняється від практики країн НАТО, де типове співвідношення становить приблизно 50:30 (персонал : закупівлі) з рекомендованим мінімумом 20% на модернізацію [8]. Диспропорція пояснюється масштабною мобілізацією та необхідністю забезпечення сотень тисяч військовослужбовців, однак створює ризики для довгострокової бойової спроможності.

Проблеми доведення коштів до кінцевого отримувача мають системний характер. Основні виявлені проблеми включають: затримки виплат грошового забезпечення через бюрократичні процедури та відсутність належного документального підтвердження участі в бойових діях [35]; розрив у виплатах при переведенні військовослужбовців між підрозділами; недостатня прозорість у сфері оборонних закупівель через обмеження доступу до інформації з міркувань безпеки [36]; складність процедур контролю за цільовим використанням коштів волонтерських організацій, що передаються безпосередньо підрозділам.

Водночас в умовах воєнного стану запроваджено механізми підвищення

оперативності фінансування. Спрощення казначейських процедур, можливість прямих договорів для нагальних потреб, застосування рамкових угод для типових закупівель – ці інструменти дозволяють скоротити час доведення коштів від бюджетного призначення до фактичного отримання товарів та послуг. Проте баланс між оперативністю та контролем залишається предметом дискусій, особливо з огляду на антикорупційні ризики у сфері оборонних закупівель.

3. Напрями трансформації системи фінансового забезпечення ЗСУ

Адаптація системи фінансового забезпечення до умов затяжного конфлікту високої інтенсивності є ключовим викликом для України. Досвід 2022–2025 років засвідчив необхідність переходу від реактивного реагування на потреби фронту до системного стратегічного планування, здатного забезпечити стійкість фінансування в довгостроковій перспективі. Як видно з таблиці 6, трансформація охоплює п'ять взаємопов'язаних напрямів, кожен з яких потребує комплексного підходу та міжвідомчої координації. Стратегічним пріоритетом є розвиток вітчизняного оборонно-промислового комплексу.

Таблиця 6

Напрями трансформації системи фінансового забезпечення ЗСУ

Напрямок трансформації	Ключові завдання	Очікуваний результат	Часовий горизонт
1. Адаптація до затяжного конфлікту	Розвиток вітчизняного ОПК; диверсифікація джерел фінансування; формування резервів	Зменшення залежності від зовнішньої допомоги з 40% до 25%	Середньостроковий (3-5 років)
2. Збалансування структури витрат видатків	Оптимізація витрат на персонал; збільшення частки закупівель озброєння до 30%	Досягнення співвідношення персонал:озброєння 60:30	Довгостроковий (5-10 років)
3. Підвищення ефективності доведення коштів	Скорочення термінів виплат; автоматизація процесів; усунення затримок	Доведення коштів протягом 5 робочих днів	Короткостроковий (1-2 роки)

4. Цифровізація фінансових процесів	Впровадження Армія+; інтеграція з Казначейством; електронний документообіг	Скорочення бюрократичного навантаження на 50%	Короткостроковий (1-2 роки)
5. Імплементація стандартів НАТО	Планування на основі спроможностей; програмно-цільовий метод бюджетування	Функціональна взаємосумісність з партнерами НАТО	Довгостроковий (5-10 років)

Джерело: складено авторами

Динаміку розвитку оборонної промисловості відображено на рисунку 5.

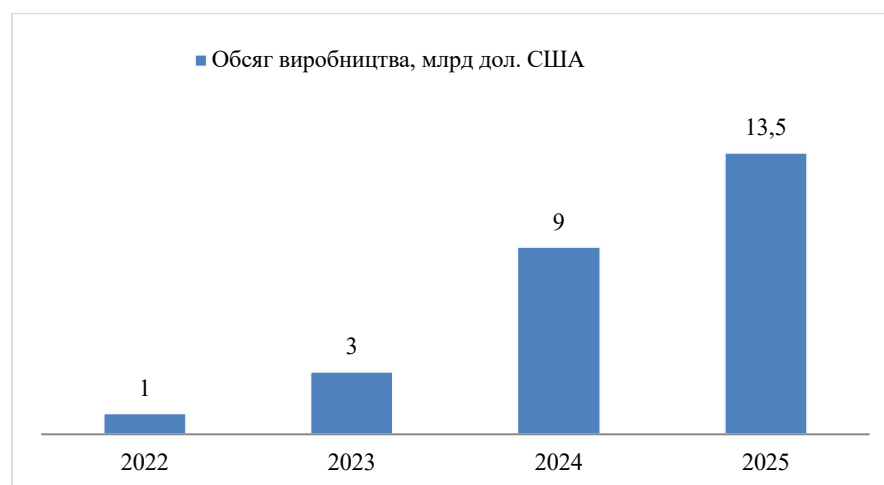

Рис. 5. Динаміка виробництва оборонної продукції в Україні, 2022–2025 рр.

Примітка: дані 2025 р. - попередні; УОП - АТ "Українська оборонна промисловість"

Джерело: складено автором за даними [37], [38], [39]

Рисунок 5 ілюструє експоненціальне зростання виробничих потужностей, що стало можливим завдяки розширенню державного замовлення та залученню приватного сектору. За даними Міністерства стратегічних галузей промисловості, обсяги виробництва озброєння зросли з 1 млрд доларів у 2022 році до 9 млрд доларів у 2024 році [37]. У 2025 році підприємства АТ «Українська оборонна промисловість» збільшили виробництво у півтора рази – зі 122 млрд грн до понад 180 млрд грн [38]. Частка вітчизняних виробників у замовленнях Агенції оборонних закупівель зросла з 46% у 2024 році до 76% у 2025 році [39]. Водночас залишаються системні проблеми: недостатнє фінансування, залежність від імпорتنих

компонентів на рівні 70–90% у виробництві дронів та боєприпасів, обстріли підприємств, нестача пороху та вибухових речовин [40].

Збалансування структури видатків між утриманням особового складу та технічним переоснащенням є критичним для довгострокової бойової спроможності. Нинішнє співвідношення 74:23 (персонал:озброєння) суттєво відрізняється від рекомендованого НАТО орієнтиру 50:30 з мінімумом 20% на модернізацію [8]. Шляхи оптимізації включають: підвищення ефективності використання коштів на грошове забезпечення через усунення дублювання функцій та автоматизацію процесів; збільшення питомої ваги видатків на закупівлю сучасних систем озброєння; пріоритизацію технологій з високим мультиплікативним ефектом (дрони, системи РЕБ, далекобійні засоби ураження).

Підвищення ефективності доведення коштів до кінцевого отримувача реалізується через цифровізацію фінансових процесів. Ключовим інструментом став мобільний застосунок «Армія+», запущений Міністерством оборони у 2024 році [41]. Застосунок дозволяє подавати електронні рапорти, включаючи запити на виплату грошового забезпечення, перевіряти статус виплат, отримувати військово-обліковий документ в електронному вигляді [42]. Цифровізація документообігу має на меті скоротити час, який командири підрозділів витрачають на бюрократичні процедури (за оцінками Міноборони, до 50–80% робочого часу), та мінімізувати людський фактор у фінансових операціях [43].

Стратегія цифрового розвитку системи управління державними фінансами на період до 2030 року, схвалена Кабінетом Міністрів України у травні 2025 року, передбачає ІТ-консолідацію інформаційних ресурсів Мінфіну, Казначейства та інших суб'єктів на базі хмарної інфраструктури [44]. Це створює передумови для інтеграції фінансових систем сектору оборони з загальнодержавною архітектурою управління публічними фінансами.

Інституційні реформи спрямовані на впровадження стандартів НАТО у сфері оборонного планування та бюджетування. Порядок організації та здійснення оборонного планування, затверджений наказом Міністерства оборони України від 22.12.2020 № 484, визначає чотири фази процесу: планування спроможностей, програмування розвитку спроможностей, бюджетування та управління ресурсами, виконання програм і планів [45]. Цей підхід відповідає методології оборонного планування на основі спроможностей (Capability-Based Planning), що застосовується в державах-членах НАТО [46].

У березні 2024 року Міноборони та Генеральний штаб розпочали новий етап реформи оборонного менеджменту з метою досягнення функціональної взаємосумісності з партнерами з НАТО [47]. До проєкту залучено експертів консультативних місій Великої Британії (SDA), Канади (PROTECT2), Литви та США (IDA).

Дані таблиці 7 засвідчують значний прогрес України в імплементації стандартів НАТО, водночас залишаються виклики в частині прозорості бюджету (обмеження через воєнний стан) та досягнення повної оперативної сумісності.

Таблиця 7

Порівняння систем оборонного планування: Україна та стандарт НАТО

Критерій	Стандарт НАТО	Україна (2024–2025)	Рівень відповідності
Метод планування	На основі спроможностей (Capability-Based Planning)	Впроваджено з 2021 р. (Наказ МОУ № 484 від 22.12.2020, зареєстрований у Мін'юсті 17.02.2021)	Високий
Горизонт планування	Довгостроковий (10-15 років) Середньостроковий (4-6 років) Короткостроковий (1-2 роки)	Стратегія воєнної безпеки до 2025 р. Програми розвитку до 2030 р. Річне бюджетування	Середній
Програмно-цільовий метод бюджетування	Обов'язковий для всіх членів НАТО	Впроваджено частково; ускладнено в умовах воєнного стану через оперативні потреби	Середній

Прозорість оборонного бюджету	Публічність основних показників; звітність перед парламентом	Обмежена (воєнний стан); засекречені дані про озброєння та чисельність	Низький
Каталог спроможностей	Стандартизований перелік спроможностей НАТО (NATO Capability Codes and Capability Statements)	Створено Єдиний перелік (Каталог) спроможностей МОУ, ЗСУ та ІССО	Високий
Оцінювання спроможностей	NDPP (NATO Defence Planning Process) — для членів НАТО PARP (Planning and Review Process) — для партнерів	ППОС (Процес планування та оцінки сил) — участь у програмі «Партнерство заради миру»	Високий (для партнера)
Інтеграція з союзниками	Повна оперативна сумісність (interoperability)	Функціональна взаємосумісність (у процесі досягнення); участь у навчаннях НАТО	Середній
Цивільний контроль над ЗС	Обов'язковий демократичний цивільний контроль	Забезпечено: парламентський контроль, підзвітність МОУ Президенту та КМУ	Високий
Стандартизація озброєння	STANAG (Standardization Agreement)	Поступовий перехід на стандарти НАТО; прийняття STANAG (понад 300 стандартів)	Середній
Система логістики	Інтегрована система логістики НАТО	Реформування системи логістики за стандартами НАТО (у процесі)	Середній

Примітки: 1. NDPP (NATO Defence Planning Process) – процес оборонного планування для країн-членів НАТО. 2. PARP/ППОС (Planning and Review Process) – процес планування та оцінки сил для країн-партнерів у рамках «Партнерство заради миру». 3. Україна як країна-партнер бере участь у ППОС, а не в NDPP (який застосовується лише для членів Альянсу). 4. В умовах воєнного стану деякі показники прозорості обмежені з міркувань національної безпеки. 5. Членство України в НАТО передбачатиме повний перехід на NDPP.

Нормативна база України: Наказ МОУ № 484 від 22.12.2020 «Про затвердження Порядку організації та здійснення оборонного планування в МОУ, ЗСУ та ІССО». Наказ МОУ № 354 від 28.09.2020 «Про організацію виконання завдань у Процесі планування та оцінки сил (ППОС)». Указ Президента України № 473/2021 «Про рішення РНБО щодо Стратегічного оборонного бюлетеня України». Рекомендації з оборонного планування на основі спроможностей в МОУ та ЗСУ (затв. Міністром оборони).

Джерело: складено авторами на основі нормативно-правових актів України та офіційних документів НАТО

Важливим напрямом є розвиток механізмів міжнародної оборонної кооперації. Станом на вересень 2025 року понад 25 іноземних оборонних компаній перебувають на різних етапах локалізації виробництва в Україні [48]. У рамках ініціатив Build in Ukraine та Build with Ukraine підписано угоди про створення спільних підприємств із Thales International SAS (Франція, лютий 2025 р.) та D&M Holding Company (США, липень 2025 р.), а також рамковий меморандум із Polska Grupa Zbrojeniowa (Польща, лютий 2025 р.) [48]. Серед інших партнерів – BAE Systems (Велика Британія), Rheinmetall (Німеччина), Northrop Grumman (США). Ці партнерства передбачають не лише виробничу кооперацію, а й трансфер технологій, спільне виробництво боєприпасів, систем ППО та бронетехніки, а також адаптацію фінансових механізмів до

стандартів країн-партнерів. Бюджет розвитку ОПК зріс із 39,6 млрд грн у 2024 році до 84,5 млрд грн у 2025 році.

Комплексну модель трансформації системи фінансового забезпечення представлено на рисунку 6.

Рис. 6. Модель трансформації системи фінансового забезпечення ЗСУ

Джерело: складено авторами

Як видно з рисунку 6, трансформація системи фінансового забезпечення ЗСУ передбачає взаємодію трьох ієрархічних рівнів:

- стратегічного – довгострокове планування з горизонтом понад 10 років, імплементація стандартів НАТО в рамках Процесу планування та оцінки сил (ППОС), розвиток спроможностей;
- операційного – цифровізація процесів (інформаційні системи «Армія+», ЄВОД), впровадження програмного бюджетування, оптимізація структури оборонних видатків;
- тактичного – забезпечення своєчасного доведення грошового забезпечення до військовослужбовців, ефективне фінансування підрозділів.

Модель передбачає наявність зворотного зв'язку між рівнями через механізми моніторингу та звітності, що забезпечує своєчасне коригування

управлінських рішень. Результатом успішної трансформації є підвищення бойової спроможності ЗСУ.

Ключовими факторами успіху визначено: політичну волю керівництва держави, міжвідомчу координацію, належне фінансування реформ та підтримку міжнародних партнерів.

Перспективними напрямками подальшої трансформації є:

- запровадження середньострокового бюджетного планування у сфері оборони з горизонтом 3–5 років;
- розвиток системи внутрішнього аудиту та контролю за ефективністю використання оборонних видатків;
- створення інтегрованої інформаційної системи управління оборонними ресурсами;
- посилення ролі парламентського контролю за оборонним бюджетом з урахуванням вимог секретності.

Висновки. Дослідження системи фінансового забезпечення ЗСУ в умовах воєнного стану дозволяє констатувати формування унікальної багатоканальної моделі фінансування оборони, яка не має прямих аналогів у світовій практиці. Державний бюджет забезпечує базове фінансування (2,23 трлн грн у 2025 році, або 56,6% загальних видатків), міжнародна допомога компенсує дефіцит власних ресурсів та надає доступ до сучасного озброєння (близько 41,6 млрд євро щорічно від західних донорів), волонтерський сектор оперативно закриває тактичні потреби підрозділів (близько 93 млрд грн за три роки війни). Ця модель виникла як вимушена адаптація до реальності високоінтенсивного затяжного конфлікту, що визначає як її адаптивність, так і вразливість.

Наукова новизна дослідження полягає в систематизації взаємодії чотирьох каналів фінансування та виявленні їх комплементарного характеру. Вперше обґрунтовано концепцію багатоканальної моделі фінансування

оборони як специфічної інституційної відповіді на умови затяжного конфлікту високої інтенсивності. Авторським внеском є ідентифікація структурних диспропорцій у співвідношенні видатків на персонал та озброєння (74:23 проти рекомендованого НАТО орієнтиру 50:30) з обґрунтуванням ризиків для довгострокової бойової спроможності. Набула подальшого розвитку модель трансформації системи фінансового забезпечення, що передбачає взаємодію стратегічного, операційного та тактичного рівнів із механізмами зворотного зв'язку.

Аналіз механізмів доведення коштів до кінцевого отримувача виявив системні проблеми, які виходять за межі технічних неполадок. Мінімальне грошове забезпечення (20 130 грн) не індексувалося з лютого 2023 року і вже нижче за середню заробітну плату в країні. Затримки виплат, бюрократичні процедури підтвердження участі в бойових діях, розриви при переведенні між підрозділами безпосередньо впливають на мотивацію військовослужбовців. Цифровізація (застосунок «Армія+», ЄВОД) є правильним напрямом, однак не усуває фундаментальних причин затримок – недофінансування та складності верифікації даних.

Імплементація стандартів НАТО відбувається нерівномірно. Україна досягла прогресу у плануванні на основі спроможностей, створенні Єдиного каталогу спроможностей та участі у Процесі планування та оцінки сил (ППОС). Водночас прозорість оборонного бюджету обмежена воєнним станом, програмно-цільовий метод бюджетування впроваджено лише частково. Розвиток вітчизняного ОПК (зростання виробництва з 1 до 9 млрд доларів за 2022–2024 роки) та локалізація іноземних компаній є стратегічно важливими, проте залежність від імпортних компонентів на рівні 70–90% обмежує потенціал нарощування власного виробництва.

Невирішеними залишаються проблеми збалансування структури видатків між утриманням персоналу та модернізацією озброєння; індексації

грошового забезпечення відповідно до економічних реалій; скорочення термінів доведення коштів до кінцевого отримувача; зменшення залежності від зовнішньої допомоги; формування фінансових резервів для забезпечення стійкості в умовах невизначеної тривалості війни; повноцінного впровадження програмно-цільового методу бюджетування у сфері оборони.

Практичне значення результатів дослідження полягає у можливості їх використання при формуванні Державної програми розвитку ЗСУ, удосконаленні нормативно-правового регулювання оборонних фінансів та оптимізації бюджетного процесу у сфері національної безпеки і оборони.

Подальших досліджень потребують: емпірична оцінка ефективності багатоканальної моделі фінансування порівняно з моноканальними системами інших країн; кількісний аналіз втрат від затримок та неефективності доведення коштів; моделювання оптимальної структури оборонних видатків залежно від фази конфлікту; дослідження впливу цифровізації на транзакційні витрати у системі фінансового забезпечення; розробка індикаторів моніторингу фіскальної стійкості оборонного бюджету; обґрунтування механізмів інтеграції української системи фінансового забезпечення ЗСУ у фінансову архітектуру НАТО після набуття членства.

Список використаних джерел

1. Trends in World Military Expenditure, 2024 : SIPRI Fact Sheet / Stockholm International Peace Research Institute. Stockholm : SIPRI, 2025. 12 p. URL: https://www.sipri.org/sites/default/files/2025-04/2504_fs_milex_2024.pdf (дата звернення: 15.11.2025).
2. Про Державний бюджет України на 2025 рік : Закон України від 19.11.2024 № 4059-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4059-20> (дата

звернення: 15.11.2025).

3. Верховна Рада України прийняла держбюджет на 2025 рік: оборону країни буде забезпечено. Кабінет Міністрів України. 2024. 19 листопада. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/verkhovna-rada-ukrainy-pryiniiala-derzhbiudzhet-na-2025-rik-oboronu-krainy-bude-zabezpecheno> (дата звернення: 15.11.2025).

4. У 2024 році на грошове забезпечення військових виділено 862,6 мільярда гривень, що становить понад 70% бюджету Міноборони, — Юрій Джигір. Армія.Inform. 2024. 30 березня. URL: <https://armyinform.com.ua/2024/03/30/u-2024-rocz-i-na-vyplaty-vijskovym-vydileno-8626-mlrd-gryven-cze-70-byudzhetu-minoborony/> (дата звернення: 15.11.2025).

5. Ексклюзив: вичерпне пояснення щодо зміни виплати грошового забезпечення. АрміяInform. 2023. 4 лютого. URL: <https://armyinform.com.ua/2023/02/04/eksklyuzyv-vycherpne-poyasnennya-shhodo-zmin-vyplat-groshovogo-zabezpechennya/> (дата звернення: 15.11.2025).

6. Середня заробітна плата в Україні у 2024 році. Державна служба статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 15.01.2026).

7. Lisovenko D., Burdeina N., Fedchenko O., Nikul S., Holovan V. Logistics and financial regulation of the defense-industrial complex in the system of troops. E3S Web of Conferences. 2021. Vol. 255. P. 01032. DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202125501032>

8. Semenenko O., Ilina N., Voytsehovskiy R., Kostrach V., Stolinets S. Comparative analysis of current strategies for financial and food support of military units of the Armed Forces of Ukraine and NATO member states. Revista Interdisciplinar de Ciência Aplicada. 2024. Vol. 8, No. 13. DOI: <https://doi.org/10.18226/25253824.v8.n13.09>

9. Гасанов С., Іващенко О., Бартош С., Клименко К., Ухналь Н.

Трансформація бюджетної системи України в умовах надзвичайних викликів та загроз. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. Vol. 1, No. 54. P. 84–101. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.54.2024.4261>

10. Petlenko Y., Kharlamova G., Giedraitis V. R., Stavytskyy A., Ulvidienė E. Exploring Scandinavian approaches to defense budget transparency in Ukraine: A theoretical review of opportunities and challenges. *Public and Municipal Finance*. 2025. Vol. 14, No. 1. P. 65–84. DOI: [https://doi.org/10.21511/pmf.14\(1\).2025.06](https://doi.org/10.21511/pmf.14(1).2025.06)

11. Khodan M., Burtnyak I. Local budgets in Ukraine during wartime: Challenges, adaptation strategies, and the role of participatory budgeting. *Public and Municipal Finance*. 2025. Vol. 14, No. 4. P. 77–93. DOI: [https://doi.org/10.21511/pmf.14\(4\).2025.06](https://doi.org/10.21511/pmf.14(4).2025.06)

12. Hordei O., Riabokin M., Kotukh Y., Novytska O., Kozii N., Kuchma O. Public finance management under the conditions of martial law: Ukrainian case. *Artificial Intelligence and Economic Sustainability in the Era of Industrial Revolution 5.0* / eds. A. M. A. Musleh Al-Sartawi, A. I. Nour. Cham : Springer, 2024. P. 175–188. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-56586-1_13

13. Чугунов І., Макогон В., Тітарчук М., Савченко Н., Гусаревич Н., Адаменко І. Фінансово-бюджетне забезпечення соціального захисту населення України в умовах воєнного стану. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. Vol. 4, No. 57. P. 446–456. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.57.2024.4432>

14. Петруха Н., Петруха С., Алексеєнко Н., Кушнерук О., Макаренко О. Фіскальна стійкість та соціальна безпека в умовах воєнного стану. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2023. Vol. 3, No. 50. P. 358–371. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.50.2023.4031>

15. Науменко М. В. Субвенції місцевих бюджетів на оборону: проблеми та перспективи. Сучасні тенденції та перспективи розвитку науки, освіти і суспільства : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 12 листопада 2025

р. Кременчук, 2025. С. 120–124. URL: <https://www.economics.in.ua/2025/11/12.html> (дата звернення: 15.11.2025).

16. Уряд України схвалив звіт про виконання Державного бюджету України 2022. Кабінет Міністрів України. 2023. 25 квітня. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-ukrainy-skhvalyv-zvit-pro-vykonannia-derzhavnoho-biudzhetu-ukrainy-2022> (дата звернення: 15.11.2025).

17. Уряд України схвалив звіт про виконання Державного бюджету на 2023 рік: видатки на оборону та безпеку становили 2,65 трлн гривень. Кабінет Міністрів України. 2024. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-ukrainy-skhvalyv-zvit-pro-vykonannia-derzhavnoho-biudzhetu-na-2023-rik-vydatky-na-oboronu-ta-bezpeku-stanovyly-265-trln-hryven> (дата звернення: 15.11.2025).

18. Antezza A. et al. The Ukraine Support Tracker. Kiel Institute for the World Economy. 2025. URL: <https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/> (дата звернення: 15.11.2025).

19. State of play: EU support to Ukraine : European Parliament Briefing. November 2025. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/775834/EPRS_BRI\(2025\)775834_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/775834/EPRS_BRI(2025)775834_EN.pdf) (дата звернення: 15.11.2025).

20. Bompreszi P. et al. Ukraine Support After Three Years of War: Aid remains low. Kiel Institute for the World Economy. 2025. URL: https://www.ifw-kiel.de/fileadmin/Dateiverwaltung/Subject_Dossiers_Topics/Ukraine/Ukraine_Support_Tracker/3rd_Aniv_Report.pdf (дата звернення: 15.01.2026).

21. Фінансування ЗСУ з місцевих бюджетів: допомога фронту чи нецільове використання коштів? Громадський рух ЧЕСНО. 2024. URL: <https://www.chesno.org/post/5959/> (дата звернення: 15.11.2025).

22. Про розподіл у 2025 році коштів державного бюджету, які надійшли з місцевих бюджетів у вигляді субвенції для підтримки обороноздатності держави : Розпорядження Кабінету Міністрів України від

09.05.2025 № 450-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2025-p> (дата звернення: 15.11.2025).

23. Мінфін: Підвищення фінансування армії через військовий ПДФО не створює жодних ризиків для місцевих бюджетів. Кабінет Міністрів України. 2023. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minfin-pidvyshchennia-finsuvannia-armii-cherez-viiskovyi-pdf-ne-stvoriue-zhodnykh-ryzykiv-dlia-mistsevykh-biudzhativ> (дата звернення: 15.11.2025).

24. На 28% більше donatів зібрали 3 найбільші фонди у 2024 році. Opendatabot. 2025. 24 лютого. URL: <https://opendatabot.ua/analytics/donates-in-war-2024> (дата звернення: 15.11.2025).

25. Артюшенко О.О., Дяченко С.В., Сизов А.І. Фінансове забезпечення військової частини : навчальний посібник. Київ : Військовий інститут Київського національного університету, 2025. 112 с. URL: <https://viknu.mil.gov.ua/files/books/Фінансове%20забезпечення%20військової%20частини.pdf> (дата звернення: 15.11.2025).

26. Управління обслуговування розпорядників коштів та інших клієнтів. Державна казначейська служба України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/pro-kaznachejstvo/organizacijna-struktura/upravlinnya-obslugovuvannya-rozporyadnikov-koshtiv-ta-inshih-kliientiv> (дата звернення: 15.11.2025).

27. Уряд спростив процедури казначейського обслуговування розпорядників бюджетних коштів в умовах воєнного стану. Кабінет Міністрів України. 2022. 30 березня. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-sprostiv-proceduri-kaznachejskogo-obslugovuvannya-rozporyadnikov-byudzhetnih-koshtiv-v-umovah-voennogo-stanu> (дата звернення: 15.11.2025).

28. Про затвердження Порядку виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим особам : Наказ Міністерства оборони України від 07.06.2018 № 260. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0745-18> (дата звернення: 15.11.2025).

29. Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 № 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2022-п> (дата звернення: 15.11.2025).

30. Виплати військовим: яке мінімальне грошове забезпечення та з чого воно складається – чи будуть зміни у жовтні. НВ. 2024. 27 вересня. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/zarplata-viyskovim-z-1-zhovtnya-2024-z-chogo-skladayetsya-minimalne-groshove-zabezpechennya-50454040.html> (дата звернення: 15.11.2025).

31. Перерахунок та збільшення грошового забезпечення військовослужбовців за прожитковим мінімумом. Мережа Права. URL: <https://merezha-prava.ua/services/pererahunok-okladiv-za-prozhitkovim-minimumom> (дата звернення: 15.11.2025).

32. Про оборонні закупівлі : Закон України від 17.07.2020 № 808-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808-20> (дата звернення: 15.01.2026).

33. Прямі оборонні закупівлі: що можна купувати без тендерів за Постановою № 1275. ProZakupivli. 2025. 14 квітня. URL: <https://www.army-pro.com/pryami-oboronni-zakupivli-shho-mozhna-kupuvaty-bez-tenderiv-za-postanovoyu-%E2%84%96-1275-z-urahuvannyam-zmin-%E2%84%96-215-vid-2025/> (дата звернення: 15.11.2025).

34. Зміни в законодавстві про оборонні закупівлі. ProZakupivli. 2024. 7 лютого. URL: <https://blog.zakupivli.pro/zminy-v-zakonodavstvi-pro-oboronni-zakupivli/> (дата звернення: 15.11.2025).

35. Як військовому оскаржити невиклату грошового забезпечення. Мережа Права. URL: <https://merezha-prava.ua/blog-posts/yak-viyskovomu-oskarzhiti-neviplatu-groshovogo-zabezpechennya> (дата звернення: 15.11.2025).

36. Тонкощі воєнного часу. Чому оборонні закупівлі не проводять на

Prozorro. НВ. 2025. 4 грудня. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/politics/zakupivli-droniv-50566001.html> (дата звернення: 15.11.2025).

37. Мінстратегпром: Виробничі потужності оборонно-промислового комплексу цього року зросли втричі. Кабінет Міністрів України. 2023. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minstratehprom-vyrobnychi-potuzhnosti-oboronno-promyslovoho-kompleksu-tsoho-roku-zrosly-vtrychi> (дата звернення: 15.11.2025).

38. Оборонна промисловість України у 2025 році наростила виробництво у півтора рази. НВ. 2026. 8 січня. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/oboronna-promislovist-ukrajini-virobnictvo-zroslo-do-180-mlrd-grn-u-2025-50574062.html> (дата звернення: 15.11.2025).

39. Інженери, прильоти та високі технології. Чи зможе Україна виробляти більше зброї у 2026 році? Оборонка. 2025. URL: <https://oboronka.mezha.ua/yak-zroslo-virobnictvo-zbroji-ukrajini-u-2025-roci-307326/> (дата звернення: 15.11.2025).

40. Новий рік – нова зброя. Що чекає українську оборонну індустрію у 2025-му? Економічна правда. 2024. 27 грудня. URL: <https://epravda.com.ua/oborona/noviy-rik-nova-zbroya-shcho-chekaye-ukrajinsku-oboronnu-industriyu-u-2025-mu-801400/> (дата звернення: 15.11.2025).

41. Пояснили в Міноборони. Як зареєструватися в Армія+ та користуватися застосунком — покрокова інструкція. НВ. 2024. 16 серпня. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/armiya-plyus-yak-zareyestrivatisya-funkciji-poryadok-vikoristannya-pokrokovaya-instrukciya-i-video-50443490.html> (дата звернення: 15.11.2025).

42. Армія+ Онлайн застосунок військовослужбовця ЗСУ. Inseinin. 2024. URL: https://inseinin.com.ua/news_ukraine/tpost/8aeim4ar21-armiya-onlain-zastosunok-viskovosluzhbovt (дата звернення: 15.11.2025).

43. Битва з паперами в ЗСУ. Міноборони анонсувало «Дію» для

військових – застосунок «Армія+». Чи полегшить це життя військовим. Forbes.ua. 2024. 22 лютого. URL: <https://forbes.ua/innovations/bitva-z-paperami-v-zsu-minoboroni-anonsuvalo-diyu-dlya-viyskovikh-zastosunok-armiya-chi-polegshit-tse-zhittya-viyskovim-22022024-19399> (дата звернення: 15.11.2025).

44. Мінфін: Уряд затвердив Стратегію цифрового розвитку системи управління державними фінансами до 2030 року. Кабінет Міністрів України. 2025. 13 травня. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minfin-uriad-zatverdyy-stratehiu-tsyfrovoho-rozvytku-systemy-upravlinnia-derzhavnymy-finansamy-do-2030-roku> (дата звернення: 15.11.2025).

45. Про затвердження Порядку організації та здійснення оборонного планування в Міністерстві оборони України, Збройних Силах України та інших складових сил оборони : Наказ Міністерства оборони України від 22.12.2020 № 484. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0196-21> (дата звернення: 15.11.2025).

46. Реформи у Збройних Силах України за стандартами НАТО. Україна до НАТО. 2024. 18 серпня. URL: <https://ukrainetonato.com.ua/75-rokiv-nato/reformy-u-zbroynykh-sylakh-ukrainy-za-standartamy-nato/> (дата звернення: 15.11.2025).

47. Міноборони і Генштаб ЗСУ розпочали новий етап реформи системи оборонного менеджменту. АрміяInform. 2024. 14 березня. URL: <https://armyinform.com.ua/2024/03/14/minoborony-i-genshtab-zsu-rozpochaly-novuyj-etap-reformy-systemy-oboronnogo-menedzhmentu/> (дата звернення: 15.11.2025).

48. Федірко І. Ресурс воювати, модернізуватися і посилювати обороноздатність. Forbes.ua. 2025. 27 грудня. URL: <https://forbes.ua/war-in-ukraine/resurs-voyuvati-modernizuvatisya-i-posilyuvati-oboronozdatnist-yak-zminilas-ukrainska-oboronna-industriya-u-2025-mu-analiz-igorya-fedirka-z-radi-zbroyariv-27122025-35139> (дата звернення: 15.11.2025).

References

1. Stockholm International Peace Research Institute (2025). Trends in World Military Expenditure, 2024. SIPRI Fact Sheet. Stockholm: SIPRI, 12 p. Available at: https://www.sipri.org/sites/default/files/2025-04/2504_fs_milex_2024.pdf (accessed: 15.11.2025).
2. Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2025 rik [On the State Budget of Ukraine for 2025]: Zakon Ukrainy vid 19.11.2024 № 4059-IX. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4059-20> (accessed: 15.11.2025).
3. Verkhovna Rada Ukrainy pryiniiala derzhbiudzheth na 2025 rik: oboronu krainy bude zabezpecheno [The Verkhovna Rada of Ukraine adopted the state budget for 2025: the country's defense will be ensured]. Kabinet Ministriv Ukrainy, November 19, 2024. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/verkhovna-rada-ukrainy-pryiniiala-derzhbiudzheth-na-2025-rik-oboronu-krainy-bude-zabezpecheno> (accessed: 15.11.2025).
4. U 2024 rotsi na hroshove zabezpechennia viiskovykh vydeleno 862,6 miliarda hryven [In 2024, UAH 862.6 billion was allocated for military cash allowances]. Army.Inform, March 30, 2024. Available at: <https://armyinform.com.ua/2024/03/30/u-2024-rocz-na-vyplaty-vijskovym-vydileno-8626-mlrd-gryven-cze-70-byudzhetu-minoborony/> (accessed: 15.11.2025).
5. Ekskliuzyv: vycherpne poiasnennia shchodo zminy vyplaty hroshovoho zabezpechennia [Exclusive: comprehensive explanation of changes in cash allowance payments]. ArmiiInform, February 4, 2023. Available at: <https://armyinform.com.ua/2023/02/04/eksklyuzyv-vycherpne-poyasnennya-shhodo-zmin-vyplat-groshovogo-zabezpechennya/> (accessed: 15.11.2025).
6. Serednia zarobitna plata v Ukraini u 2024 rotsi [Average salary in Ukraine in 2024]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Available at: <https://ukrstat.gov.ua/> (accessed: 15.01.2026).

7. Lisovenko D., Burdeina N., Fedchenko O., Nikul S., Holovan V. (2021). Logistics and financial regulation of the defense-industrial complex in the system of troops. *E3S Web of Conferences*, vol. 255, art. 01032. DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202125501032>
8. Semenenko O., Ilina N., Voytsehovskiy R., Kostrach V., Stolinets S. (2024). Comparative analysis of current strategies for financial and food support of military units of the Armed Forces of Ukraine and NATO member states. *Revista Interdisciplinar de Ciência Aplicada*, vol. 8, no. 13. DOI: <https://doi.org/10.18226/25253824.v8.n13.09>
9. Hasanov S., Ivashchenko O., Bartosh S., Klymenko K., Ukhmal N. (2024). Transformatsiia biudzhetnoi systemy Ukrainy v umovakh nadzvychainykh vyklykiv ta zahroz [Transformation of Ukraine's budget system under extraordinary challenges and threats]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, vol. 1, no. 54, pp. 84–101. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.54.2024.4261>
10. Petlenko Y., Kharlamova G., Giedraitis V.R., Stavytskyi A., Ulvidienė E. (2025). Exploring Scandinavian approaches to defense budget transparency in Ukraine: A theoretical review of opportunities and challenges. *Public and Municipal Finance*, vol. 14, no. 1, pp. 65–84. DOI: [https://doi.org/10.21511/pmf.14\(1\).2025.06](https://doi.org/10.21511/pmf.14(1).2025.06)
11. Khodan M., Burtnyak I. (2025). Local budgets in Ukraine during wartime: Challenges, adaptation strategies, and the role of participatory budgeting. *Public and Municipal Finance*, vol. 14, no. 4, pp. 77–93. DOI: [https://doi.org/10.21511/pmf.14\(4\).2025.06](https://doi.org/10.21511/pmf.14(4).2025.06)
12. Hordei O., Riabokin M., Kotukh Y., Novytska O., Kozii N., Kuchma O. (2024). Public finance management under the conditions of martial law: Ukrainian case. *Artificial Intelligence and Economic Sustainability in the Era of Industrial Revolution 5.0* / eds. A.M.A. Musleh Al-Sartawi, A.I. Nour. Cham: Springer, pp. 175–188. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-56586-1_13

13. Chuhunov I., Makohon V., Titarchuk M., Savchenko N., Husarevych N., Adamenko I. (2024). Finansovo-biudzhетne zabezpechennia sotsialnoho zakhystu naselennia Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Financial and budgetary support for social protection of the population of Ukraine under martial law]. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, vol. 4, no. 57, pp. 446–456. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.57.2024.4432>

14. Petrukha N., Petrukha S., Aleksieienko N., Kushneruk O., Makarenko O. (2023). Fiskalna stiikist ta sotsialna bezpeka v umovakh voiennoho stanu [Fiscal sustainability and social security under martial law]. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, vol. 3, no. 50, pp. 358–371. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.50.2023.4031>

15. Naumenko M.V. (2025). Subventsii mistsevykh biudzhетiv na oboronu: problemy ta perspektyvy [Local budget subventions for defense: problems and prospects]. Suchasni tendentsii ta perspektyvy rozvytku nauky, osvity i suspilstva: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf., 12 lystopada 2025 r. Kremenchuk, pp. 120–124. Available at: <https://www.economics.in.ua/2025/11/12.html> (accessed: 15.11.2025).

16. Uriad Ukrainy skhvalyv zvit pro vykonannia Derzhavnoho biudzhetu Ukrainy 2022 [The Government of Ukraine approved the report on the execution of the State Budget of Ukraine 2022]. Kabinet Ministriv Ukrainy, April 25, 2023. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-ukrainy-skhvalyv-zvit-pro-vykonannia-derzhavnoho-biudzhetu-ukrainy-2022> (accessed: 15.11.2025).

17. Uriad Ukrainy skhvalyv zvit pro vykonannia Derzhavnoho biudzhetu na 2023 rik [The Government of Ukraine approved the report on the execution of the State Budget for 2023]. Kabinet Ministriv Ukrainy, 2024. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-ukrainy-skhvalyv-zvit-pro-vykonannia-derzhavnoho-biudzhetu-na-2023-rik-vydatky-na-oboronu-ta-bezpeku-stanovyly-265-trln-hryven> (accessed: 15.11.2025).

18. Antezza A. et al. (2025). The Ukraine Support Tracker. Kiel Institute for the World Economy. Available at: <https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/> (accessed: 15.11.2025).
19. State of play: EU support to Ukraine (2025). European Parliament Briefing, November 2025. Available at: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/775834/EPRS_BRI\(2025\)775834_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/775834/EPRS_BRI(2025)775834_EN.pdf) (accessed: 15.11.2025).
20. Bompreszi P. et al. (2025). Ukraine Support After Three Years of War: Aid remains low. Kiel Institute for the World Economy. Available at: https://www.ifw-kiel.de/fileadmin/Dateiverwaltung/Subject_Dossiers_Topics/Ukraine/Ukraine_Support_Tracker/3rd_Aniv_Report.pdf (accessed: 15.11.2025).
21. Finansuvannia ZSU z mistsevykh biudzhativ: dopomoha frontu chy netsilove vykorystannia koshtiv? [Financing the Armed Forces from local budgets: assistance to the front or misuse of funds?]. Hromadskyi rukh CHESNO, 2024. Available at: <https://www.chesno.org/post/5959/> (accessed: 15.11.2025).
22. Pro rozpodil u 2025 rotsi koshtiv derzhavnoho biudzhetu [On the distribution of state budget funds in 2025]: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 09.05.2025 № 450-r. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2025-p> (accessed: 15.11.2025).
23. Minfin: Pidvyshchennia finansuvannia armii cherez viiskovyi PDFO ne stvoriue zhodnykh ryzykiv dlia mistsevykh biudzhativ [Ministry of Finance: Increasing army funding through military personal income tax does not create any risks for local budgets]. Kabinet Ministriv Ukrainy, 2023. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/minfin-pidvyshchennia-finansuvannia-armii-cherez-viiskovyi-pdf-ne-stvoriue-zhodnykh-ryzykiv-dlia-mistsevykh-biudzhativ> (accessed: 15.11.2025).
24. Na 28% bilshe donativ zibraly 3 naibilshi fondy u 2024 rotsi [3 largest

funds collected 28% more donations in 2024]. Opendatabot, February 24, 2025. Available at: <https://opendatabot.ua/analytics/donates-in-war-2024> (accessed: 15.11.2025).

25. Artyushenko O.O., Dyachenko S.V., Sizov A.I. Finansove zabezpechennia viiskovoi chastyny [Financial support of a military unit]: navchalnyi posibnyk. Kyiv: Viiskovyi instytut Kyivskoho natsionalnoho universytetu, 2025. 112 p. Available at: <https://viknu.mil.gov.ua/files/books/Фінансове%20забезпечення%20військової%20частини.pdf> (accessed: 15.11.2025).

26. Upravlinnia obsluhovuvannia rozporiadnykiv koshtiv ta inshykh kliientiv [Department for servicing fund managers and other clients]. Derzhavna kaznacheiska sluzhba Ukrainy. Available at: <https://www.treasury.gov.ua/pro-kaznachejstvo/organizacijna-struktura/upravlinnya-obslugovuvannya-rozporyadnikiv-koshtiv-ta-inshih-kliyentiv> (accessed: 15.11.2025).

27. Uriad sprostyv protsedury kaznacheiskoho obsluhovuvannia rozporiadnykiv biudzhetnykh koshtiv v umovakh voiennoho stanu [The government simplified treasury servicing procedures for budget fund managers under martial law]. Kabinet Ministriv Ukrainy, March 30, 2022. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-sprostiv-proceduri-kaznachejskogo-obslugovuvannya-rozporyadnikiv-byudzhetnih-koshtiv-v-umovah-voyennogo-stanu> (accessed: 15.11.2025).

28. Pro zatverdzhennia Poriadku vyplaty hroshovoho zabezpechennia viiskovosluzhbovtciam Zbroinykh Syl Ukrainy [On approval of the Procedure for payment of cash allowances to servicemen of the Armed Forces of Ukraine]: Nakaz Ministerstva oborony Ukrainy vid 07.06.2018 № 260. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0745-18> (accessed: 15.11.2025).

29. Deiaki pytannia oplaty pratsi pratsivnykiv ta hroshovoho zabezpechennia viiskovosluzhbovtziv u period dii voiennoho stanu [Some issues of

remuneration of employees and cash allowances for servicemen during martial law]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28.02.2022 № 168. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2022-п> (accessed: 15.11.2025).

30. Vyplaty viiskovym: yake minimalne hroshove zabezpechennia ta z choho vono skladaietsia – chy budut zminy u zhovtni [Payments to military personnel: what is the minimum monetary allowance and what does it consist of – will there be changes in October?]. Telehraf, December 30, 2024. Available at: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/zarplata-viyskovim-z-1-zhovtnya-2024-z-chogo-skladayetsya-minimalne-groshove-zabezpechennya-50454040.html> (accessed: 15.11.2025).

31. Pererahunok okladiv ZSU za prozhytkovym minimumom [Recalculation of Armed Forces salaries according to the subsistence minimum]. Merezha Prava. Available at: <https://merezha-prava.ua/services/pererahunok-okladiv-za-prozhitkovim-minimumom> (accessed: 15.11.2025).

32. Pro oboronni zakupivli [On defense procurement]: Zakon Ukrainy vid 17.07.2020 № 808-IX. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808-20> (accessed: 15.11.2025).

33. Priami oboronni zakupivli: shcho mozna kupuvaty bez tenderiv za Postanovoiu № 1275 [Direct defense procurement: what can be purchased without tenders under Resolution No. 1275]. ProZakupivli, April 14, 2025. Available at: <https://www.army-pro.com/pryami-oboronni-zakupivli-shho-mozhna-kupuvaty-bez-tenderiv-za-postanovoyu-%E2%84%96-1275-z-urahuvannyam-zmin-%E2%84%96-215-vid-2025/> (accessed: 15.11.2025).

34. Zminy v zakonodavstvi pro oboronni zakupivli [Changes in defense procurement legislation]. ProZakupivli, February 7, 2024. Available at: <https://blog.zakupivli.pro/zminy-v-zakonodavstvi-pro-oboronni-zakupivli/> (accessed: 15.11.2025).

35. Nevvyplaty hroshovoho zabezpechennia: yak oskarzhyty? [Non-

payment of cash allowances: how to appeal?]. Merezha Prava. Available at: <https://merezha-prava.ua/blog-posts/yak-viyskovomu-oskarzhiti-neviplatu-groshovogo-zabezpechennya> (accessed: 15.11.2025).

36. Tonkoshchi voiennoho chasu. Chomu oboronni zakupivli ne provodiat na Prozorro [Wartime subtleties. Why defense procurement is not conducted on Prozorro]. NV, December 4, 2025. Available at: <https://nv.ua/ukr/ukraine/politics/zakupivli-droniv-50566001.html> (accessed: 15.11.2025).

37. Minstratprom: Vyrobnychi potuzhnosti oboronno-promyslovoho kompleksu tsoho roku zrosly vtrychi [Ministry of Strategic Industries: Defense industrial complex production capacity tripled this year]. Kabinet Ministriv Ukrainy, 2023. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/minstratprom-vyrobnychi-potuzhnosti-oboronno-promyslovoho-kompleksu-tsoho-roku-zrosly-vtrychi> (accessed: 15.11.2025).

38. Oboronna promyslovist Ukrainy — vyrobnytstvo zroslo do 180 mlrd hrn u 2025 [Ukraine's defense industry — production grew to UAH 180 billion in 2025]. NV, January 8, 2026. Available at: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/oboronna-promislovist-ukrajini-virobnytstvo-zroslo-do-180-mlrd-grn-u-2025-50574062.html> (accessed: 15.11.2025).

39. Inzhenery, prylyoty ta vysoki tekhnolohii. Chy zmozhe Ukraina vyroblyaty bilshe zbroi u 2026 rotsi? [Engineers, arrivals and high technologies. Will Ukraine be able to produce more weapons in 2026?]. Oboronka, 2025. Available at: <https://oboronka.mezha.ua/yak-zroslo-virobnytstvo-zbroji-ukrajini-u-2025-roci-307326/> (accessed: 15.11.2025).

40. Novyi rik — nova zbroia. Shcho chekaie ukrainsku oboronnu industriiu u 2025-mu? [New Year — new weapons. What awaits the Ukrainian defense industry in 2025?]. Ekonomichna pravda, December 27, 2024. Available at: <https://epravda.com.ua/oborona/noviy-rik-nova-zbroya-shcho-chekaye-ukrajinsku->

oboronnu-industriyu-u-2025-mu-801400/ (accessed: 15.11.2025).

41. Poiasnyly v Minoborony. Yak zareiestryvatesia v Armiia+ ta korystuvatysia zastosunkom — pokrokovy instruktsiia [Explained by the Ministry of Defense. How to register in Army+ and use the application — step-by-step instructions]. NV, August 16, 2024. Available at: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/armiya-plyus-yak-zareyestruvatisya-funkciji-poryadok-vikoristannya-pokrokovy-instrukciya-i-video-50443490.html> (accessed: 15.01.2026).

42. Armiia+ Onlain zastosunok viiskovosluzhbovtisia ZSU [Army+ Online application for Armed Forces servicemen]. Inseinin, 2024. Available at: https://inseinin.com.ua/news_ukraine/tpost/8aeim4ar21-armiya-onlain-zastosunok-viskovosluzhbovt (accessed: 15.11.2025).

43. Raport na vidpustku, VLK ta otrymannia hroshovoi dopomohy — Minoborony zapustyt dodatok Armiia+. Shcho v nomu bude [Leave report, MEC and receiving financial assistance — Ministry of Defense will launch Army+ app. What it will contain]. Forbes.ua, February 22, 2024. Available at: <https://forbes.ua/innovations/bitva-z-paperami-v-zsu-minoboroni-anonsuvalo-diyu-dlya-viyskovikh-zastosunok-armiya-chi-polegshit-tse-zhittya-viyskovim-22022024-19399> (accessed: 15.11.2025).

44. Minfin: Uriad zatverdyv Stratehiiu tsyfrovoho rozvytku systemy upravlinnia derzhavnymy finansamy do 2030 roku [Ministry of Finance: Government approved Digital Development Strategy for Public Finance Management System until 2030]. Kabinet Ministriv Ukrainy, May 13, 2025. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/minfin-uriad-zatverdyv-stratehiiu-tsifrovoho-rozvytku-systemy-upravlinnia-derzhavnymy-finansamy-do-2030-roku> (accessed: 15.11.2025).

45. Pro zatverdzhennia Poriadku orhanizatsii ta zdiisnennia oboronnoho planuvannia v Ministerstvi oborony Ukrainy, Zbroinykh Sylakh Ukrainy ta inshykh

skladovykh syl oborony [On approval of the Procedure for organization and implementation of defense planning in the Ministry of Defense of Ukraine]: Nakaz Ministerstva oborony Ukrainy vid 22.12.2020 № 484. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0196-21> (accessed: 15.11.2025).

46. Reformy u Zbroinykh Sylakh Ukrainy za standartamy NATO [Reforms in the Armed Forces of Ukraine according to NATO standards]. Ukraina do NATO, August 18, 2024. Available at: <https://ukrainetonato.com.ua/75-rokiv-nato/reformy-u-zbroinykh-sylakh-ukrainy-za-standardamy-nato/> (accessed: 15.11.2025).

47. Minoborony i Genshtab ZSU rozpochaly novyi etap reformy systemy oboronnoho menedzhmentu [Ministry of Defense and General Staff of the Armed Forces launched a new stage of defense management system reform]. ArmiiaInform, March 14, 2024. Available at: <https://armyinform.com.ua/2024/03/14/minoborony-i-genshtab-zsu-rozpochaly-novyj-etap-reformy-systemy-oboronnoho-menedzhmentu/> (accessed: 15.11.2025).

48. Fedirko I. The resources to fight, modernize, and strengthen defense capabilities [Resurs voiuvaty, modernizuvatysia i posyliuvaty oboronozdatnist]. Forbes.ua, December 27, 2025. Available at: <https://forbes.ua/war-in-ukraine/resurs-voyuvati-modernizuvatisya-i-posilyuvati-oboronozdatnist-yak-zminilas-ukrainska-oboronna-industriya-u-2025-mu-analiz-igorya-fedirka-z-radi-zbroyariv-27122025-35139> (accessed: 15.11.2025).